

Rebolusyonaryo a Dyaryo ti Umili iti Amianan a Laud a Luzon

DANGADANG

Espesyal nga Isyu - Abril 1999 * TAWEN XIII * Ipasa no Mabasa

Kontradiksyon ti Dallik ken Pidlisan

Iwayat ti Gubat a Rebolusyonaryo, Saan a Gubat iti Tribu

TI DANUM, KAS TI DAGA, KET BIAG. Daytoy ti nagrugian ti riri iti baet ti tribu a Pidlisan, Sagada ken tribu a Dallik, Bontoc iti probinsya ti Mountain Province.

Sakbay ti riri, naasideg dagiti dua a tribu iti maysan-maysa. Makapaganup da ti alingo ken ugsa ken mausar ti agsumbangir dagiti kayo ken produkto ti bakir iti

nagbabaetan da a bantay. Nawaya da a makapasyar iti agsumbangir nga ili. Nagiinnasawa dagiti annak da.

Saan koma a napasamak ti riri iti danum no ipatpatungpal ti gubyerno ti responsibilidad na nga ited dagiti serbisyo a kasapulan ti umili kas ti *waterworks*, iskwelaan, klinik, kalsada, irigasyon, kdp. Ngem manipud idi damo, binaybay-an ken impapadum ti gubyerno ti panangpadur-as ti biag ti umili ti Kordilyera. Ti laeng panggep dagiti agturturay, manipud pay tiempo ti Espanyol, Amerikano, Hapones, inggana itatta, ket maagaw ti kinabaknang ti Kordilyera kas ti balitok, karayan, kaykayo, ken daga. Panggep laeng dagiti imperyalista, dadakkel a kumprador kapitalista ken appo't daga a gundawayan ken idadanes ti umili.

Isu nga idi dimteng ti tikag nga El Niño, kimmaro ti problema a kinakurang ti danum - danum a mainum, pagluto, paglaba, ken pagdigos, danum a pangbiag ti umili ti Dallik ken Pidlisan.

Ti maysa a puon ti danum a natural nga agayos iti Pidlisan ket kuna dagiti i-Dallik a kukua da. Ngem kuna met ti umili ti Pidlisan, “*Kukua*

mi dayta a danum ta adda iti uneg ti boundary ti nainsigudan a daga mi.”

“*Sabali ti kaaddaan ti boundary,*” sungbat met dagiti lallakay ti Dallik.

Ti riri iti danum ket agturturong iti riri iti daga - iti beddeng wenno *bugis*. Nagna met ti manon a daras a panagsasabat dagiti panglakayen a kakuyog ti dadduma pay nga umili ti agsumbangir. Ti dadduma kadagiti damo a tungtongan ket pinaayab ken tinugawan dagiti opisyal ti gubyerno ken militar, ngem awan ti nadanon nga uray bassit nga addang agturong iti pannakarisut ti riri.

Kasta ti kasasaad a nadanonan ti *NPA-Leonardo Pacci Command* ti Mountain Province.

Galad ti Riri iti Baet ti Tribu a Dallik ken Pidlisan

Inusar ti kakadwa dagiti rebolusyonaryo a prinsipyo no kasano nga amirisen ken risuten ti kontradiksyon. Amin a **kontradiksyon iti nagbabaetan ti umili** (umili kontra umili) ket ibilbilang ti NPA a *saan nga antagonistiko*. Kayat na a saoen, rumbeng a marisut dagitoy babaen iti natalna ken demokratiko a wagas kas ti tungtongan, bodong, areglo, panagdinnillaw, panagkumbinsi, innadal, kdp. **Saan** a marisut ti problema iti nagbabaetan ti umili babaen ti *antagonistiko* wenno naranggas a wagas, kas ti *tribal war*, panangpatay, panagdikta, panangidadanes, kdp. Kumarkaro laeng, manaynayonan, ken umat-atiddog ti problema no mausar ti antagonistiko a wagas.

Ngarud, anyaman ti kinadakkel ken kinadagsen ti problema iti nagbabaetan ti umili, iyaw-awis ti NPA kadakuada nga agusar ti natalna ken demokratiko a wagas, ken liklikan ti naranggas a wagas.

Sabali met ti **kontradiksyon iti baet ti umili ken kabusor** (umili kontra kabusor). Ti komon a kabusor ti umili a Pilipino (maibilang ti umili ti Dallik ken Pidlisan) ket dagiti manangidadanes a dasig ti imperyalista, dadakkel a kumprador-kapitalista, ken appo't

daga, maibilang ti bulok a guberno a kontrol da ken ti AFP-PNP a mangsalsalaknib iti interes da. Panggep dagiti kabusor nga agawen ti daga ken kinabaknang ti umili, uray pay patayen da ti umili. Daytoy a kontradiksyon ket antagonistiko. Kayat na a saoen, imposible a marisut babaen laeng iti natalna ken demokratiko a wagas. Saan nga umanay ti tungtongan tapno mapasardeng dagiti dakes a panggep da. Kasapulan ti armado a rebolusyon - naranggas ken nadara a wagas - tapno marisut daytoy a kontradiksyon.

Isu a manipud rugi, ti takder ti NPA ti riri iti baet ti Dallik ken Pidlisan ket saan koma nga agturong iti *tribal a gubat* no di ket *rebolusyonaryo ken naindasigan a gubat*.

Ti Naglabasen a Papel ti Tribal War

Idi immun-una a panawen, dagiti umili ket sumursurot kadagiti nainsigudan a sistema - iti panagtagikua iti daga, panagrisut kadagiti riri, kdp. Ti *tribal war* ket nagserbi kas maysa a nadara a wagas ti panangrisut kadagiti riri iti baet dagiti tribu - panangibales ti dangran, panangsalaknib iti daga ken teritoryo ti maysa a tribu, panangagaw iti daga ti sabali a tribu tapno mapalawa ti teritoryo, kdp.

Iti kastoy a kasasaad, naadal ti umili a kasapulan unay ti pang-tribu a panagkaykaysa, urnos, ken kooperasyon tapno kabaelan da a sanguen dagiti kabusor a tribu.

Naadal met ti umili ti nainkapyaan a wagas ti panangrisut iti riri: ti bodong, tungtong, panagkakamang, kdp. Babaen ditoy, dagiti agkokontra a tribu ket agtutunos, ken madanon da ti nalawlaw a saklaw ken nangatngato a tukad ti panagkaykaysa, urnos, ken kooperasyon.

Itatta a tiempo, naggibusen ti daan a papel ti *tribal war*. Saanen a makatulung, no di ket pagdaksan ti umili. Daytoy ket gapu ta amin a tribu, amin nga umili iti Kordilyera ken intero a Pilipinas, ket gunggundawayan ken idaddadanes dagiti agturturay a dasig. Dagiti marigrigat a dasig ket rumbeng nga

agkaykaysa tapno labanan ken baliwan ti bulok a sistema ti agdama a turay.

Saanen nga umanay ti daan a pang-tribu a panagkaykaysa, urnos, ken kooperasyon tapno malabanan ti dakdakkell a kabusor. Kasapulan a rimbawan ti binnusor dagiti tribu tapno mabaelan tayo a sanguen ti pudno a kabusor. Kasapulan ti nangatngato ken nalawlaw a panagkaykaysa ti amin nga umili. Kasapulan a kitaen tayo ti interes ti sapa sap, imbes nga agpatingga laeng ti akikid nga interes ti bukod a tribu. **Ti armas ket saan tayo nga iturong iti kadasig tayo a marigrigat, no di ket iti kabusor a dasig. Ta no saan ket datayo met laeng ti mapukawan, saan laeng ti danum no di ket daga, biag, ken kinabaknang nga agawen dagiti agturturay a dasig.**

Adu ti nainsigudan nga ugali dagiti tribu a positibo kas iti panagkaykaysa, urnos, ken kooperasyon, kinagaget, panangilaban iti *kalintegan*, panangsalaknib iti daga ken biag, komunal a panagsanikua ti daga, kolektibo a panagtrabaho kas ti abbuyog,

panagsisinnaranay, kdpy. Dagitoy ket rumbeng a padur-asen tayo gapu ta makatulong kadatayo ken makadangran kadagiti kabusor nga agturturay. Iti bangir na, adda met dagiti negatibo nga ugali kas ti *tribal war*. Daytoy ket a rumbeng tallikudan tayo gapu ta makadadael ken makadangran kadatayo ken makatulong kadagiti agturturay.

Dagitoy ket paset ti rebolusyonaryo ken naindasigan a prinsipyo a sursuroten ti NPA iti panangsango na kadagiti kontradiksyon iti baet ti umili.

Panangidalan ti NPA iti Panangrisut iti Kontradiksyon ti Dallik ken Pidlisan

Inakseptar ti umili ken panglakayen ti Dallik ken Pidlisan ti iyaw-awat ti *NPA-Leonardo Pacci Command* a tulong iti panangrisut kas bumallaet a mangtunos (*mediator*) kadakuada. Idi umuna a bulan ti panagakem da kas *mediator*, insayangkat ti kakadwa ti adu nga aldaw ken rabii ti panagiinnadal. Inala da ti datos ken opinyon ti agsumbangir. Nagdaldalyasat da iti dua a lugar numan pay adda peggad ti ambush gapu iti kanayon nga operasyon ti

PNP-Mountain Province ken ti 54th IB.

Nagun-od met ti panggep ti kakadwa iti umuna a tukad ti panagrisut. Nailawlawag kadagiti umili ti rebolusyonaryo a prinsipyo ken wagas ti panagamiris ken panangrisut iti riri iti baet da. Nailawlawag nga awan ti pabpaboran ti NPA iti dua a tribu no di ket nagpada nga isakit na ida. Nabaawan iti pudot ken unget ti rikna ken panunot ti umili. Nakita da a kasapulan ti panagkaykaysa tapno mabaelan da a sanguen ti komon a kabusor iti dasig. Naisagana ti kasasaad para iti sumaruno nga addang.

Idi maikadua a bulan ti agtultuloy a panangsango ti kakadwa, nadanon iti baro a tukad. Immannugot dagiti panglakayen ti agsumbangir a risuten ti riri babaen iti natalna ken demokratiko a wagas,

problema babaen iti tulong ti NPA. Pinanggep ti kabusor a lappedan ken dadaelen daytoy. Inusar da dagiti atrasado nga opisyaales ti barangay ken sumagmamano nga elemento iti baryo.

Immay ti maysa nga opisyal ti PNP - ni Col. James Dogao. Sinugsugan na dagiti atrasado nga elemento ti Pidlisan ken mano a miembro ti Sangguniang Bayan a “naikamang” iti Pidlisan tapno ikampanya a mawaswas ti ipagpagna ti NPA a panagsasabat

dagiti panglakayen ti agsumbangir.

babaen ti naanus numan pay narikut ken atiddog a tungtongan. Nagsasaruno dagiti naiskedyul a panagsasabat ti agsumbangir tapno marugian ti tungtongan. Ngem kaaduan kadagitoy ken saan a naituloy gapu iti pannakibiang ti kabusor.

Addang ti Gubyrno ken Militar: Panagpabettak ti Tribal War

Apagserrek ti bulan ti Agosto 1998, panawen nga awan ti NPA iti lugar, bigla a nagbaliw ti kasasaad. Naammuan dagiti opisyaales ti gubyrno ken militar iti probinsya ti positibo a tukad a nadanon ken turturongen ti panagrisut iti

Impakaammo dagiti masa ti Pidlisan daytoy a pasamak apaman a makasubli idiaiy dagiti kakadwa nga NPA. Kas *mediator*, rumbeng laeng nga impakaammo met ti NPA daytoy a panagbaliw ti kasasaad kadagiti umili ti Dallik tapno maisagana ti panunot da iti atiddog ken narikut pay a dalanen ti panagrisut. Uray iti Dallik, naammuan ti kakadwa nga adda met laeng sumagmamano nga opisyaales ti barangay a sinilpuan ti militar ken gubyrno a mangkontra ti ipagpagna ti NPA a panagrisut. Impapilit ti kabusor nga usaren laengen ti umili ti “daan a pamuspusan”. Kayat da a saoen, *tribal war*.

Gapu ditoy, bimmara manen ti riri iti baet ti umili iti Pidlisan ken Dallik. Naiyaw-awanan ti immuna a nabukel nga husto a takder ken panagkaykaysa ti umili para ti nalawlawwa nga interes ti dua a tribu. Rimmimbaw ti akikid nga interes ti sumagmamano gapu iti sugsog dagiti reaksyunaryo nga opisyaales ti gubyrno ken militar. Daytoy ti nangsindi iti panagbettak ti kasasad.

Impablaak met ti NPA a saan da a pagayatan ken saan da maannugotan ti panagbettak ti *tribal war*. Inlawlawag ti kakadwa, “*No bumtak ti tribal war, ti ima ti kabusor ti kagagapu na.*”

Napardas ti tinaray ti paspasamak. Ti tubo ti danum nga insulbong ti taga-Dallik ket winarwar ken dinadael dagiti taga-Pidlisan. Naawan ti danum a mapan idiay Dallik. Gapu ditoy, nangirusuat ti “kayaw” ti tribu a Dallik, ket napatay da ni Oscar Gunsoden a taga-Pidlisan. Mangngeg ti adu a putok ti paltog iti nagbaetan da a bakir ken bantay.

Nagrugin ti *tribal war*! Napeggad ti kasasaad. Apektado ti biag ti umili iti dua a tribu. Nabaybay-an ti panagtalon ken dadduma pay a trabaho para ti kabiagan. Nalimitaan ti panagbiyahe, panagiskwela, panag-market, ken panagpasyar. Nalimitaan ti panag-anup ti ugsa ken baboy, panangala ti sungrod ken dadduma pay a kasapulan da iti bakir ken bantay.

No paunegen pay ti panangamiris iti kagagapu ti panagbettak ti *tribal war*, ken uray ti namin-ano a saan a pannakaituloy dagiti naiskedyul a panagsasabat ti agsumbangir, makuna a dakkal ti pinapel ti panagsugsog dagiti opisyaales ti gubyrno (partikular ni Alfonso Kiat-ong, mayor ti Bontoc ken ni Leonardo Mayaen, gobernador ti Mountain Province)

ken dagiti opisyaales ti militar (ni Lt. Col. Corpuz ti PNP-MP ken ni Col. Dimot ti 54th IB Philippine Army).

Ti panggep ti reaksyunaryo a gubyerno ken militar iti pannakibiang iti problema iti Pidlisan ken Dallik ket ti sumaganad:

1. “guduaen ken turayan” (*divide and rule*): pagtalinaeden nga agkokontra ti tribu ti Dallik ken Pidlisan tapno mawara ti umili ken maawan ti bileg da a supyaten ti pannakaibangon dagiti minas ti imperyalista ken kumprador kapitalista, panna-kaipakat ti CALC-CADC, NIPAS, kdpv.
2. guluen ti ipagpagna ti NPA a maka-umili, mamagkaykaysa, natalna ken demokratiko a wagas ti panagrisut;
3. ilimed dagiti mapaspasamak iti ekonomya ken pulitika ti pagilian aglalo dagiti kontra-umili a linteg ken proyekto dagiti agar-ari a

dasig ken reaksyunaryo a gubyerno; iyadayo ti atensyon ti umili kadagitoy a mapaspasamak.

4. gundawayan ti risiris para iti pulitikal a maniobra da, agpammarang a makatao, ken mapalawa ti teritoryo ti munisipalidad para iti dakdakkell a badyet manipud iti *Internal Revenue Allotment* (IRA);

Ti NPA ket bumalballaet iti problema ti Dallik ken Pidlisan tapno marisut daytoy. Iti kamaudianan, dagiti umili mismo ti mapangngeddeng iti panagrisut iti risiris. Ngem kasapulan ti *mediator*. Ti NPA ket epektibo a *mediator* kas makita kadagiti napalabas a kapadasan iti dadduma a lugar. Daytoy ket gapu iti husto, nainkalinteg, ken rebolusyonaryo a panagamiris ken wagas ti panagrisut.

Isu nga uray iti tengnga’t kapudotan ti tribal war, bimmallaet manen ti NPA. Dinawat ti kakadwa a saan nga umatake ti tribu ti Dallik bayat a maala ti bangkay ni Oscar Gunsoden iti payaw a nakatayan na ken maiyawid idia Pidlisan. Dinawat pay ti kakadwa a maisardeng

ti anyaman a panggep ti agsumbangir a rumaut, ken marugian koma manen ti natalna ken demokratiko a panagrisut tapno saan nga agturong iti binnales ken maituloy ti umili a sanguen ti kabiagan da nga awan innamak. Naala ti kakadwa ti pagayatan ti umili ti agsumbangir, partikular dagiti panglakayen, tapno ituloy ti pinugsat ti kabusor a panagrisut.

Insango ti kakadwa iti agsumbangir ti tulagan nga “awan ti umabante nga umatake; ngem agdependa ti kada ili” - maysa a tulagan a naawagan a “BATO”. Numan pay saan a nagsasango dagiti panglakayen ti agsumbangir iti daytoy a tulagan, immanugot da babaen ti pananballaet ti NPA. (Agtaltalinaed daytoy a tulagan idi naisurat daytoy nga artikulo.)

Kabayatan na, kanayon latta ti operasyon dagiti pwersa a PNP ken 54th IB kadagiti kabambantayan a pagpagnaen ti NPA a mangrisut iti problema ti masa. Pinuwestuan da pay dagiti iskwelaan iti agsumbangir a baryo.

Itay nabiit, adda met dagiti ex-NPA a sumingsingit iti eksena, agin-papangat a makibibiang iti problema. Mailiw da siguro iti panangbigbig ti umili kadakuada idi. Ngem gapu ta naibbatan wenno nalipatan dan dagiti rebolusyonaryo a prinsipyo manipud nagsurender da iti kabusor, atrasado a kapanunotan ti ipagpagna da. Agbolboluntaryo da kano a mangited ti treyning militar kadagiti umili. Imbes nga agtatalna da a nakatugaw, pakaruen da ketdi ti problema.

Linteg ti Kabusor a Manggulo ken Manggundaway kadagiti Umili

Impakita ti paspasamak a linteg ti kabusor a “manggulo, mapaay; manggulo manen, mapaay manen; inggana a marippuog da.” Nalatak a mabuya daytoy saan laeng nga idia y Dallik ken Pidlisan, no di ket uray iti dadduma pay a paset ti Kordilyera aglalo idia y Kalinga.

Adu dagiti daan a riri a bangbangunen ken pakpakaruen ti kabusor. No sadino nga awan ti riri

ti umili, agsugsug da tapno umadda ti riri. Kas pangarigan, trabaho ti *Kalinga Bodong Council* (KBC) a sukimaten ken pagkwartaan dagiti napasamak idi a labanan iti baet ti NPA ken AFP/PNP. Biruken da no sinno dagiti natay a binodngan a kameng ti AFP/PNP tapno singiren ti nakadakkkel a gatad manipud iti tribu ken pamilya ti kameng ti NPA a suspetsa da a nakilaok iti labanan, uray pay no nagsibilyanen. Gapu ditoy, immadu ti agririri a pamilya, “partidos” wenno klan, ken tribu. Adu a masa ti mapukawan ti payaw, alikamen, ken kwarta a pangbayad iti mapataud ti KBC a kaso. Pammutbuteng ken ipangta da ti *tribal war* tapno mapilitan dagiti umili nga agbayad. Dagiti saan a makabayad ket maagawan iti teritoryo babaen ti pannakaiduron ti beddeng/bugis ti tribu, wenno direkta nga iduron da ti panagbettak ti *tribal war*.

Dagiti marigrigat a masa ti maawanan, bayat a dagiti kameng ti KBC ti bumakbknang ken agliwliwa iti kwarta a maala da manipud iti “panagrisut” kano kadagiti “kaso”. Kastoy ti trabaho da Gobernador Dominador Belac ken dagiti upisyales ken kameng ti KBC. Rugrugian met ti CPLA ken CBAD a tuladen ti kastoy nga aramid ti KBC.

Makita ditoy ti galad ti kabusor: ipangpangruna da iti akikid nga

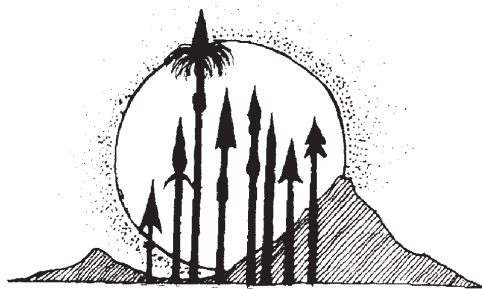
interes ken pagsayaatan ti sumagmamano. Kayat da a pakapsuten ken dadaelen ti panagkaykaysa ti umili.

Linteg ti NPA a Salakniban ken Sipupuso a Pagserbian ti Umili

Napeggad man ti kasasaad, manggulo man ti kabusor, pursigido ti NPA a tulungan dagiti umili a mangsango kadagiti problema da iti inaldaw ken riribuk a masabat da iti pana-panawen. Agpuon daytoy iti linteg a sursuroten ken batayan a naibangon ti NPA - salakniban ken sipupuso a pagserbian ti umili.

Ipangpangruna ti NPA ti nalawa nga interes ken pagsayaatan ti kaaduan. Kayat da a pagkaykaysaen ken papigsaen ti umili tapno mabaelan da a sanguen ti kabusor ken salakniban ti daga ken ili.

Isu a tumultulong ti NPA tapno marisut ti kontradiksyon ti umili iti Dallik, Pidlisan, ken dadduma pay a lugar.

***Ti Dalam Manipud Tribal War
Agturong iti Kapya ken
Panagkaykaysa***

Bigbigbigen ti Dallik ken Pidlisan ti nakatakder a konsepto ti “BATO”. Numan pay kasta, saan pay a nagsasabat ti kapanunotan ti agsumbangir tapno agandar manen ti natalna ken demokratiko a wagas ti panangrisut. Adayo pay ti madalan sakbay a mabuya ti naan-anay a pannakarisut ti kontra-diksiyon: riri iti danum, riri iti daga, riri iti pannakatay ni Oscar Gunsoden.

Numan pay kasta, kasapulan la unay a tuman-aw dagiti panglakayen ken umili ti agsumbangir a tribu iti natalna ken demokratiko a wagas ti panagrisut. Awan sabali a dalan no di ti prinsipyo ti panagsinnubalit (*give and take*) tapno magun-od it panagtutunos, imbes nga agpinnapilit.

Kagiddan na, kasapulan a tallikudan ken ibbatan ti akikid nga interes ti bukod laeng nga ili wenno tribu. Ketdi, tuman-aw ken agrubbuat manipud iti nalawlawwa ken komon a pagsayaatan ken interes ti sapa sap. Dito y laeng a magun-od ti umili ti maysa a balligi ken maibangon ti agkaykaysa a pigsa kontra iti dakdakkal a kabusor da a madama nga agmanmaniobra tapno maagaw ti nagtaudan a daga ken

natural a kinabaknang ti umili a
Dallik, Pidlisan, ken dadduma pay
nga umili ti Kordilyera.

Agta!ek ti NPA a mabaelan ti umili ti Dallik ken Pidlisan a risuten ti problema da iti tarabay dagiti rebolusyonaryo a prinsipyo. Iti kasta, mailasin dagiti ket maisilpo iti rebolusyonaryo a tignayan nga iwaywayat ti sapasap nga umili a Pilipino a kontra-imperyalista, kontra-pyudal ken kontra-reaksyunaryo a gubyrno.

*Iwayat ti gubat a rebolusyonaryo,
saan a gubat iti tribu!*

*Agkaykaysa a supyaten ti
panagsugsog dagiti kabusor!*

*Singiren ti panagbaybay-a ti
gubyrno kadagiti serbisyo a kasapulan
ti umili! ★*

